

204 610

Přírodovědecká fakulta UK
KNIHOVNA BOTANIKY

3233127657

Strom, Západočes. Múzeum
Plzeň, Přír., 57:1 - 28

ISSN 0232-0738

Karel Čížek - Miloš Král

FLÓRA KLIDOVÉ OBLASTI PLÁŇICKÝ HŘEBEN

Západočeské muzeum
Plzeň

1 9 8 6

1. Klidová oblast Plánický hřeben zaujímá reprezentativní část stejnojmenného fytogeografického okresu.

Plánický hřeben, který spolu s Raděčskou pahorkatinou a Blatenskem patří do Podbrdského okresu, je epojkou mezi Šumavou a Brdsky. Rozkládá se přibližně mezi Nepomukem a Čachrovem. Nové vymezení podává SKALICKÝ (1975: 21-22, mapa p. 8).

Od sousedních oblastí, např. Klatovské kotliny, se odlišuje geologickým podkladem i klimatem a s tím souvisejícím vegetačním krytím.

Geologický podklad tvoří z větší části silikátové horniny moldanubika nebo prvohor, jen místy výjimečně prostoupené horninami s uhlíkatým vápenatým.

Vlastní Plánický hřeben, např. vrchů Rovná, Barák, Karkule, Jelení vrch, tvoří cordieritické, neostře páskované migmatity, které jsou prostoupeny kvarciti, např. v západním okolí Číhaně, erlany, vzácně amfibolity, např. v kolínském výběžku. Kromě těchto hornin se zachovaly relikty nemigmatizovaných hornin (kvarciti a křemeny bohaté ruly, erlany, žilný křemen, jemnozrná ruly), známe např. z lomu u Habartic. Západně od Plánického hřebene jsou silně granitizované ruly, tzv. cordieritické nebulity. Cordieritické migmatity i nebulity jsou geneticky spojené s kozlovickým granodioritem (o rozloze 42 km²), který intrudoval podlé mocné poruchové zóny, jejíž rozdrčené horniny moldanubika poměrně snadno podlehly asimilaci (ČEPEK, ZOUBEK et al. 1961).

Východně od pásma cordieritických migmatitů zasahuje biotitický až amfibolicko-biotitický středně zrnitý granodiorit blastického typu (u obcí Číhan, Plichtice, Kvašňovice, Zborov) a injektované ruly (v pruhu od Skráně po Kozcínský rybník), které jsou již severní okraj kolínského výběžku plutonu.

Zcela zvláštní pozornost si zaslouží v této oblasti ojedinělý výskyt krystalického vápence u Nehodiva.

Plánický hřeben patří podle Atlasu podnebí (mapa č. I - 5) do oblasti mírně teplé, mírně vlhké a vrchovinné. Průměrná roční teplota je 6 - 7 °C. Průměrné množství srážek je 600 - 700 mm/rok. Průměrný počet mrazových dnů je 120 - 140, v Klatovské kotlině o 20 méně. Údaje o počtu dnů s mlhou se rozcházejí; zatímco Atlas podnebí ČSSR uvádí průměrný počet dnů s mlhou 50, BAREŠ (1953), který shrnuje pozorování z let 1887-1930, uvádí 100 dní. Domníváme se, že tento údaj je přesnější.

Mezi další srážky, které také ovlivňují výskyt některých druhů rostlin, patří i častá jinovatka, zvláště v okolí obce Zdebořice.

Klidová oblast Plánický hřeben je vyhláškou ONV v Klatovech, ze dne 7. září 1979, vymezena takto:

Severní hranicí klatovské části KO Plánický hřeben je hranice okresů KT a PJ v úseku od Pozorky u Petrovic až po kótu 504 (na silnici z Nepomuka do Myslíva).

Východně je vymezena silnicí z Nepomuka přes Myslív, Nehodiv, Štipoklasy (včetně lad jižně od silnice), Lovčice, Plánice, N. Plánice; zde hranice odbočuje ze silnice po ní cestou do Křívovic, neboť součástí KO jsou i botanicky velmi zajímavé sečky z Křívovic pokračuje hranice až k silnici I/22.

Jižní hranice je poměrně krátká; vede od křižovatky u Číhaně po silnici I/22 do obce Bystřá.

Západní hranicí jde z obce Bystřá po cestě k lesu na vrchu Rovná, dále při západním okraji lesa kolem rybníku Netopýr do obce Bystřá. Od kóty 475 severně po noční cestě do obce Obvčice.

1007/86

Převážná část KO je pokryta lesy, zvláště smrkovými monokul-
turami. Rekonstrukčně patřilo území květnatým bučinám (HUSOVÁ, red.
1969). Kolem potoků, jako je Habartický, Vracovský, Oborka a Čer-
tova studánka (Kamenice) - přítoků Úslavy - se vyskytovaly olšiny.
Dva lesní komplexy - poleší Kakov a lesy, které pokrývají vrchý
Rovná (kóta 724), Barák (706), Karkule, Jelení vrch (629) a Vlčí
horu (622) - jsou odděleny zemědělsky obdělávanou půdou na místech
původních acidofilních doubrav.

Kromě lesů, nejlépe zachovalých ve SPR Jelení vrch a Velký
Kámen, jsou pro oblast Plánický hřeben význačným krajinným i ekolo-
gickým prvkem balvanité pastviny (s četnými ostricemi - z 12 druhů,
které se zde běžně vyskytují, největší pozornost si zasluhují Carex
davalliana a C. pulicaris, ze 7 druhů sítin je nejpozoruhodnější
Juncus squarrosus; z chráněných rostlin se zde vyskytují Gentianella
bohemica, Gentiana pneumonanthe, Drosera rotundifolia, Menyanthes
trifoliata, Dactylorhiza majalis aj. druhy) a louky s Trollius
altissimus.

Vzcela zvláštní pozornost si zaslouží květena na vápencích,
z nichž největší se vyskytuje u Nehodíva.

První zmínku o rostlinstvu Plánického hřebene nacházíme v ru-
kopisu P.M. Opize (OPIZ 1815-1835), kde uvádí sběry z okolí obce
Obytce.

Nejrozsáhlejší prací z minulého století je práce profesora
klatovského gymnázia Víta Ondráka (ONDRÁK 1891), který uvádí rost-
liny z 31 lokalit.

Několik stručných poznámek ke květeně této oblasti napsal
v r. 1902 Emanuel Praxler ve sborníku Samosprávný okres plánický
(p. 12-13).

Z období mezi první a druhou světovou válkou přispěli k vý-
zkumu oblasti F. Veselý, který své sběry zveřejnil v Příspěvech
J. Rohleny (ROHLENA 1922, 1925, 1926), F. Maloch (MALOCH 1933) a
F. Hrobař v práci ROHLENA et DOSTÁL (1937).

Ačkoliv výzkum od minulého století do konce druhé světové
války byl málo soustavný, jsou práce všech těchto sběratelů svě-
decvím o výskytu nejméně 50 druhů, které dnes patří mezi ohrože-
né nebo neznámé. Převážně se jedná o druhy, které rostly na dnes
již několikrát odvodňovaných lukách, na balvanitých ladách, kde
se pastvou udržovaly krátkostébelné porosty, i v lesích, jejichž
retenční schopnost je též značně menší, než byla před padesátí ne-
bo sto lety. Mezi nejzajímavější z těchto údajů patří výskyt Sedum
villocum, Oxycoccus palustris, Trientalis europaea, Moneses uni-
flora aj.

Brzy po skončení druhé světové války publikuje M. Hrdlička
práci o květeně Plánicka v monografii Křižíkův rodný kraj (HRDLIČ-
KA 1946), když již za druhé světové války zveřejnil na stejné téma
kratší příspěvek (HRDLIČKA 1940). MEZERA (1946) zpracoval diser-
tační práci o lesích Klatovska.

K systematickému průzkumu dochází od padesátých let, a to
jak zásluhou profesionálních pracovníků, tak i botaniků-amatérů.
Profesionální průzkum má různé zaměření: u M. Husové a J. Moravce
a jejich spolupracovníků je orientován na získání podkladů pro vy-
pracování Geobotanické mapy (list Plzeň a Strakonice), K. Kurz
z Lesprojektu Plzeň zde provádí lesnický typologický výzkum a ko-
lektiv KSSPPOP v Plzni spolu s externisty zpracoval inventarizač-
ní průzkum SPR Jelení vrch (ČERVENÁ 1977). Rukopisné zprávy o vý-
sledcích těchto prací jsou uloženy na pracovištích těchto botani-
ků. Zveřejněna jsou jen zjištění K. Kurze (KURZ 1963, ČIŽEK et
KURZ 1970).

Příležitostně zde botanizovali i S. Kučera (v době vojenské
služby v polovině 60. let), J. Sofron při výzkumu jedlin, V. Vacek
a V. Čejka; o výzkum mechorostů a ostružiníků na Plánickém hřebě-
nu se zasloužil M. Vondráček. Jemu též děkujeme za určení druhů ro-
du Rubus i za předání údajů o ostružinících pro tuto práci (lokali-
ty objevené M. Vondráčkem jsou označeny značkou Včk).

Předkládaná práce vznikla z větší části z materiálu získaného
na společných exkurzích obou autorů.

Jako mapového podkladu pro uváděné lokality bylo použito zá-
kladních map 1:50 000 (1970, 1971).

Lokality jsou řazeny od severu k jihu a od západu k východu.
V přehledu lokalit byly lokality zařazeny do kvadrantů čtyřúhelní-
kového ploch, používaných pro středoevropské síťové mapování rost-
lin (DRAVÍK 1971).

Jména rostlin jsou uváděna podle Dostála (DOSTÁL 1982).

Za spolupráci patří poděkování M. Vondráčkovi, V. Čejkovi a
dr. V. Skalickému, ČSc. a dr. J. Sofronovi.

PŘEHLED LOKALIT

- 6546/d:
1. Petrovice u Měčina: u rybníčku pod výkrmnou praset (u lesa Stráž)
 2. Petrovice u Měčina: pastvina C,5 km JV obce - parc. č. 2142/1
 3. Petrovice u Měčina: "Bejkovna" - 0,5 km S o.
 4. Petrovice u Měčina: les Stráž 1 km JV o.
 5. Němčice u Plánice: lesík 0,5 km Z od Stráže
 6. Němčice u Plánice: pahorek mezi předchozími 2 lokalitami
 7. Němčice u Plánice: mokrá louka Z Lázně, 1,5 km SV o.
 8. Němčice u Plánice: Struhadelský vrch (k. 535) 2 km VJV o.
 9. Němčice u Plánice: Na lískovicích (k. 571) 1 km SV o.
 10. Němčice u Plánice: pole susedící s lok. Na lískovicích
 11. Němčice u Plánice: pískovna 1 km S o.
 12. Němčice u Plánice: kamenitý pahorek nad kravínem v Němčicích
 13. Němčice u Plánice: rybníček v obci (u silnice)
 14. Němčice u Plánice: rybníček v Horní (S) části obce
 15. Němčice u Plánice: v obci
 16. Němčice u Plánice: lesnatý vrch Uřinec (k. 606)
 17. Hůrka u Němčic: rybníček 0,5 km SV obce
 18. Němčice u Plánice: Nový rybník JV o.
 19. Němčice u Plánice: r. "Jelinka" J o.
 20. Němčice u Plánice: r. "Korytní" 0,5 km SV o.
 21. Hůrka u Němčic: les J obce (bor s podrostem smrku)
 22. Hůrka u Němčic: pastvina pod lesem
 23. Hůrka u Němčic: les Háj 1 km V obce
 24. Pečetín: podmáčená cesta na Z okraji lesa V obce
 25. Zbyslav: při potoce v lese 1,5 km V obce
 26. Újezd u Plánice: les Boulín (k. 604) 1 km Z o.
 27. Vítkovice: Spálený les 1 km SV o.
 28. Kroměždíce: nový (v mapě neoznačený) rybník na Z okraji o.
 29. Kroměždíce: v obci
 30. Vítkovice: les Na rejdičích 1 km Z obce
 31. Vítkovice: louka 1 km V obce (mezi silnicí na Plánici a levým břehem Habartického potoka blízko jeho soutoku s Vracovským potokem)
 32. Mlýnské Struhadlo: bývalé pole parcel.č. 182
 33. Mlýnské Struhadlo: louka, parcel.č. 183
 34. Mlýnské Struhadlo: louka, parcel.č. 211
 35. Mlýnské Struhadlo: draha, parcel.č. 222/1
37. Mlýnské Struhadlo: cesta, parc.č. 1057
 38. Mlýnářovice: rybníček, parc.č. 44
 39. Újezd u Plánice: louka, parc.č. 132
 40. Újezd u Plánice: louka, parc.č. 296
 41. Újezd u Plánice: při silnici u lesa, parc.č. 298
 42. Újezd u Plánice: louka, parc.č. 402
 43. Újezd u Plánice: louka, parc.č. 468, 469/1
 44. Újezd u Plánice: draha, parc.č. 473/1, 474/1
 45. Újezd u Plánice: balvanitá draha, parc.č. 482/1
 46. Mlýnské Struhadlo: břehy rybníku u Flosmanova mlýna, parc. č. 301/2
 47. Újezd u Plánice: louky, parc.č. 322/1 a 828
 48. Újezd u Plánice: louka, parc.č. 908/8
 49. Újezd u Plánice: louka "Behenná", parc.č. 931/1
 50. Újezd u Plánice: louka, parc.č. 948
 51. Újezd u Plánice: louka, parc.č. 1002/15
 52. Újezd u Plánice: louka mezi silnicí Újezd-Plánice a potokem, vedoucím vodu na mlýn u Voreitů
 53. Plánice: les Plánický háj 2 km SZ obce
 54. Újezd u Plánice: les Na buči (k. 587) 2 km SV o.
 55. Újezd u Plánice: lesní komplex Buzrakov (k. 641) 2 km V obce
 56. Kratice: louka na Z okraji o.
 57. Kvasetice u Plánice: břehy rybníčků 0,5 km S o.
 58. Kvasetice u Plánice: Kvasetická hora - draha
 59. Kvasetice u Plánice: v obci
- 6546/d:
60. Plánice: břehy Bradlavy a rybníčku (v mapě není zakreslen) u Červeného mlýna 1 km SV o.
- 6547/c:
61. Bližanovy: obec
 62. Bližanovy: louky nad potokem pod Kakovem
 63. Bližanovy: pastviny - zbytek drah mezi chatami JV od vsi
 64. Bližanovy: les Kakov - Z svah
 65. Bližanovy: les Kakov - prameny a břehy potůčků na Z svahu
 66. Bližanovy: SPR Velký kámen a okolí
 67. Pohoří: potok Čertova studánka 1,5 km SV o.
 68. Pohoří: potok Kamenice (pokračování předchozího) - při úseku od Poláneckého mlýna k hranici okresu KT a FJ (ke kóťě 504)
 69. Pohoří: balvanitá lada

107. Plánice: v obci
108. Plánice: lesík 200 m JZ od kostela v obci (na okraji pomník padlých)
109. Habartice: Jedlobučina 1,25 km JV od kostela v obci
110. Habartice: Jelení vrch - SPR a okolí
111. Nová Plánice: zalesněný vrch Vlčí hora SZ obce
112. Nová Plánice: les Luh S obce
113. Zdebořice: vřesoviště na drahách S obce
114. Zdebořice: nový rybníček na drahách S obce (v mapě není zanesen)
115. Zdebořice: remízek staletých buků 0,5 km V obce
116. Křížovice: loučka 1 km SZ obce
117. Křížovice: lesík SZ obce
118. Křížovice: rybník V pagedlech (0,5 km J Zdebořické hory)
119. Křížovice: sejpy při potoce Oborka (úsek mezi Křížovicemi a Novou Plánicí)
120. Bystřé: východní část lesa Pavlova hora 1 km V o.
121. Číhaň: les 1 km S obce (u křižovatky silnice I 22 a cesty Zdebořice - Číhaň)

Lokality jsou řazeny od Z k V a od S k J, a to v každém kvadrantu sítě střeoevropského botanického mapování (viz Slavík: Zpr. čs. bot. Společ., Praha, 6: 55-62, 1971). U rostlin, které se vyskytují hojně nebo obecně, jsou zapsána jen čísla kvadrantů, např. *Fragaria vesca* L.: 6546/d, 6547/c, 6646/a, 6646/b.

72. Štípkolasy: náves
73. Štípkolasy: u vápenky (VANĚČEK 1969 uvádí u cihelny)
74. Štípkolasy: kamenité pastviny (draha)
75. Štípkolasy: les Kakov, část V peklicích (1 km S obce)
76. Štípkolasy: lesík se žulovými balvany V obce
77. Štípkolasy: mez nad silnicí do Nehodiva
78. Nehodiv: lom na mramor
79. Nehodiv: pastviny u lomu na JV úpatí
80. Nehodiv: les Stírka (k. 706)
81. Myslív: v obci
82. Myslív: lada Z od Dol. Myslíva, parc. č. 825/1
83. Lovčice: obec
84. Lovčice: pastviny
85. Lovčice: rašeliniště při silnici z Lovčic na Kvasetice
- Nálezy na lokalitách 61-85, které byly uveřejněny v knize VANĚČEK (1969): Květena Horažďovicka, jsou doplněny nálezy obou autorů.
- 6646/a:
86. Obytce: v obci
87. Habartice: v obci
88. Habartice: keřnaté meze při polní cestě k lesu Barák
89. Habartice: mokrá louka 1 km J kostela v obci
90. Habartice: okraj lesa 1,5 km J kostela
91. Habartice: "Dražský rybník" 0,5 km J o.
92. Habartice: břehy Habartického potoka
93. Habartice: vrch Barák (k. 706) JZ o.
94. Habartice: les mezi hájovnou Chuchle u Habartic a Skálou u Harantů
95. Habartice: Skála u Harantů (k. 708) 2 km JJZ o.
96. Zdebořice: les Rovná (k. 724) 1 km Z o.
97. Hoštice: břehy rybníku "Netopýr" 1 km VJV o.
98. Nový Čestín: les "V luhu" 1,5 km SV obce
99. Bystřé: balvanitá draha mezi obcí Bystřé a bývalou polhodnicí V áru (0,5 km S obce)
100. Bystřé: mokrá louka mezi potokem a lesem, 0,5 km VJV o.

- 6646/b:
101. Vítkovice: les Ježek (k. 654) 0,5 km J o.
102. Kvaslice: Z okraj lesa Jelení vrch JV o.
103. Vracov u Plánice: pastvina na SZ okraji obce
104. Vracov u Plánice: rybník a přilehlá louka